

UDENRIGSMINISTERIET

JOBSKABELSE OG ERHVERVS- UDDANNELSE BEDRE JOBS GENNEM BEDRE KOMPETENCER TIL AFRIKAS UNGE

ANBEFALINGER FRA TASKFORCEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

MINISTERENS FORORD	4
INDLEDNING FRA TASKFORCENS FORMANDSKAB	6
HVAD KAN DANMARK GØRE?	8
HER ER UDFORDRINGERNE	9
ANBEFALING #1 Sørg for, at uddannelse og oplæring imødekommer en efterspørgsel på arbejdsmarkedet	10
ANBEFALING #2 Inddrag arbejdsmarkedets parter i erhvervsuddannelsen	16
ANBEFALING #3 Styrkelse af færdigheder bør også være rettet mod den uformelle økonomi	22
ANBEFALING #4 Styrk kvinders adgang til erhvervsuddannelse	28

ANBEFALING #5	34
Støt en grøn og bæredygtig udvikling inden for erhvervsuddannelse	
ANBEFALING #6	40
Gør overgangen fra skole til arbejde lettere for studerende	
ANBEFALING #7	46
Tilskynd til offentligt-privat samarbejde om kompetenceudvikling	
ANBEFALING #8	52
Erhvervsuddannelse bør føre til beskæftigelse under ordnede forhold	
MEDLEMMER AF TASKFORCEN	58
DIALOGPARTNERE	59

MINISTERENS FORORD

En verden med anstændige jobs til alle. En sund verden fri for sult og fattigdom. En verden hvor vi respekterer klodens grænser i respekt for fremtidige generationer. Dette er nogle af de ambitiøse mål verdens lande i fællesskab har fastlagt med Verdensmålene for Bæredygtig Udvikling og Agenda 2030.

I Danmarks udviklingssamarbejde arbejder vi hver eneste dag målrettet for at yde vores bidrag til denne dagsorden og for at opnå disse mål.

Et job giver værdighed, og indkomst danner ikke alene grundlag for et liv uden sult og usikkerhed, men også for velstand på mange andre måder: sundhed, uddannelse og stabilitet for blot at nævne nogle få. Med andre ord er et godt job måske den vigtigste forudsætning for et godt liv.

Hvad kan vi gøre for at fremme beskæftigelse under ordnede forhold? Dette spørgsmål ligger mange regeringer og statsoverhoveder på sinde, i Europa såvel som i Afrika. Som socialdemokrat mener jeg, at det er af alt-afgørende betydning.

Ved at nedsætte en taskforce for jobskabelse og faglærte i Afrika satte min forgænger som minister for udviklingssamarbejde, Rasmus Prehn, gang i en vigtig diskussion

om dette emne. Taskforcen udgav en hvidbog, som understøttede tanken om, at flere mennesker med faglige kompetencer er et væsentligt grundlag for at øge jobmulighederne for unge.

Med dette anbefalingskatalog supplerer taskforcen nu hvidbogen med et bud på løsninger. At skabe anstændige jobs til kvinder og mænd, investering i kompetenceudvikling og faglig opkvalificering, bedre erhvervsfaglig uddannelse og træning særligt til kvinder og piger samt støtte til den grønne omstilling, er alle vigtige elementer i bestræbelserne på at skabe håb og en lysere fremtid for Afrikas ungdom. Jeg ser frem til, at anbefalingerne kan komme ud at arbejde og styrke vores fremtidige indsats.

Jeg vil gerne lykønske taskforcen med resultatet af arbejdet og takke medlemmerne for den tid og de kræfter, som de har brugt på dette væsentlige emne.

Flemming Møller Mortensen

Minister for udviklingssamarbejde og minister
for nordisk samarbejde

INDLEDNING FRA TASKFORCENS FORMANDSKAB

Unge i Afrika vil gerne forme deres egen fremtid. De ønsker muligheder og håb. At finde et arbejde er udfordrende for mange, hvilket kan afskære dem fra at virkeliggøre deres drømme. Med Hvidbog for jobskabelse og faglærte i Afrika pegede Taskforcen på syv udfordringer i forhold til at skabe mere og anstændig beskæftigelse for Afrikas unge. Mange barrierer er knyttet til utilstrækkelig erhvervsuddannelse og faglig opkvalificering.

I dette anbefalingskatalog tager vi diskussionen et skridt videre med et primært fokus på erhvervsuddannelse. Vi kommer med forslag til måder at overvinde disse forhindringer. Vi spørger ganske enkelt: Hvad skal der gøres? Og hvad kan Danmark gøre?

Dette har ikke været nogen nem opgave, for der findes ingen lette løsninger og ikke én model, der kan passe til alle. Men der er en række praktiske skridt, der skal tages. I dette katalog fremlægger vi ideer og inspiration til handling på områder, hvor Danmark står stærkt. Når man udformer projekter i afrikanske lande, bør udgangspunktet være de prioriteter, behov og udfordringer, som er identificeret af de enkelte lande. Danmark er klar til at samarbejde med sine afrikanske partnere i disse bestræbelser. Som et afrikansk ordsprog siger: "Gå alene, og du

vil komme hurtigt frem, gå sammen med andre, og du vil nå langt.”

Kataloget er frugten af mange menneskers arbejde. Afrikanske partnere deltog i Taskforcens arbejde og kom med deres perspektiver. Flere eksperter har bidraget til processen, og vi har trukket på Danmarks egne erfaringer inden for kompetenceudvikling. Undervejs har vi også fået støtte af Udenrigsministeriets sekretariat og det danske netværk af ambassader.

Dette katalog omhandler unge i Afrika, og det glæder os, at unge fra en række partnerlande har bidraget til arbejdet i Taskforcen.

Vi håber, at anbefalingskataloget kan tjene til inspiration for udformning af politik og konkrete initiativer inden for jobskabelse og erhvervsuddannelse i Afrika i mange år fremover.

På vegne af Taskforcen, formandskabet

Marie Gad

Jens Kvorning

Mads Bugge Madsen

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Når det gælder erhvervsuddannelse på det afrikanske kontinent, bør Danmark trække på egne erfaringer med aktiv inddragelse af arbejdsmarkedets parter i udformningen af erhvervsuddannelserne.

Danmark bør stille sin ekspertise inden for arbejdet med ligestilling imellem køn til rådighed. Støtte kan gives til indsatser, som har til formål at adressere afrikanske kvinders særlige udfordringer i forhold til at få en erhvervsuddannelse og komme ind på arbejdsmarkedet. Danmark er et globalt foregangsland inden for grønne teknologier. Ved at overføre denne viden kan der skabes mange flere grønne jobs, og vi kan hjælpe afrikanske lande med bekæmpelse af klimaforandringer.

Danmark bør både yde økonomisk støtte til specifikke initiativer og medtage erhvervsuddannelse og jobskabelse som specifikke indsatsområder i større programmer. Kompetencer og kapacitet er ofte varige goder, der kan øge mulighederne for bedre beskæftigelse. Med udgangspunkt i den danske offentlige-private partnerskabsmodel og særlige erfaringer på området kan Danmark være med til at opbygge momentum inden for dette felt og lede internationale bestræbelser på at øge jobskabelse og styrke erhvervsuddannelserne i Afrika.

HER ER UDFORDRINGERNE

I Hvidbog for jobskabelse og faglærte i Afrika fra september 2020 identificerede Taskforcen følgende centrale udfordringer i forhold til at skabe mere og bedre beskæftigelse for unge i Afrika:

- 1.** For få får en uddannelse, der efterspørges
- 2.** Den enkeltes indtægt er utilstrækkelig
- 3.** Der er for få jobs, og især unge har svært ved at finde plads på arbejdsmarkedet
- 4.** Der er dårlige vilkår på arbejdsmarkedet
- 5.** Kvinders muligheder er særligt udfordrede
- 6.** Ændring i klima og miljø udfordrer levevilkår og jobskabelse
- 7.** Der er utilstrækkelige rammevilkår for jobskabelse og faglige uddannelser

ANBEFALING #1

SØRG FOR, AT UDDANNELSE OG OPLÆRING IMØDEKOMMER EN EFTERSPØRGSEL PÅ ARBEJDSMARKEDET

**DER ER I DANMARK ET STORT FOKUS PÅ
AT TILPASSE UDBUDET AF ERHVERVS-
UDDANNELSERNE TIL, HVAD DER KONKRET
EFTERSPØRGES AF STUDERENDE OG
VIRKSOMHEDER. DET DANSKE ERHVERVS-
UDDANNELSESSYSTEM KAN SÅLEDES
VÆRE EN INSPIRATIONSILDE FOR DE
AFRIKANSKE LANDE.**

HVAD ER PROBLEMET?

I mange afrikanske lande er der et misforhold mellem arbejdsstyrkens faktiske kompetencer og de kompetencer, som bliver efterspurgt blandt formelle og uformelle virksomheder. Dette hæmmer produktivitet og konkurrenceevne inden for landbrug, industri og håndværk, hvilket i sidste ende svækker økonomisk vækst, jobskabelse og fattigdomsbekæmpelse.

Unge finder det vanskeligt at få et anstændigt arbejde i den formelle økonomi. Ifølge FN's Internationale Arbejdsorganisation (ILO) er 86% af den afrikanske arbejdsstyrke beskæftiget i den uformelle økonomi. Generelt er produktiviteten og indkomsten lav i den uformelle økonomi, og det er en kamp for folk at tjene en rimelig indkomst.

Erhvervsuddannelsernes dårlige kvalitet, særligt uden for de større byer, er en væsentlig del af problemet. Uddannelsesinstitutionerne har for lidt kontakt med potentielle arbejdsgivere til at vide, hvilke kompetencer der er brug for.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Ud fra en vurdering af det lokale behov for arbejdsstyrkens kompetencer og kvalifikationer skal undervisningsplaner og kurser tilpasses den nuværende og fremtidige efterspørgsel på arbejdsmarkedet. Arbejdsmarkedsrepræsentanter bør inddrages i denne proces både på nationalt og lokalt niveau. Der er behov for at forbedre

kvaliteten af undervisningen, herunder undervisernes kvalifikationer. Det vil gøre erhvervsuddannelserne mere attraktiv for unge og styrke deres motivation efter en karriere inden for praktiske erhverv.

Samtidig med at det bør erkendes, at det tager tid at udvikle nye uddannelser og få dem godkendt, bør de enkelte uddannelsesinstitutioner have styrkede beføjelser til at tilpasse udbuddet af uddannelser og oplæring til de lokale behov. Der er behov for mere offentlig finansiering, samtidig med at mulighederne for alternative finansieringsmodeller bør undersøges med henblik på at forbedre erhvervsuddannelsernes faciliteter og udstyr samt styrke undervisernes kapacitet.

Med digitalisering kommer der en række muligheder, men det kan også skabe et nyt digitalt skel. Løsninger bør tage højde for dette skel og søge at efterleve SDG-princippet om, at ingen må lades i stikken (leave no one behind). Digitalisering inden for erhvervsuddannelserne kan føre til nye digitale uddannelsesmuligheder – også for personer, som er ude af stand til at læse og skrive - samtidig med at der bibeholdes et fokus på behovet for også at lære praktiske færdigheder.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Match kompetencer med behov

Danmark og dets afrikanske partnere kunne udvikle de nødvendige værktøjer og systemer, som kan muliggøre

en løbende vurdering af relevansen af den udbudte erhvervsuddannelse. Dette skal ske i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Der kunne være et særligt fokus på udvikling af kortvarig faglig opkvalificering af dem, som allerede er på arbejdsmarkedet, såvel i den formelle som i den uformelle økonomi. Som led i dette samarbejde bør Danmark og dets partnere være opmærksomme på at sikre at udsatte grupper såvel som kvinder, også har adgang til kortvarig faglig opkvalificering, som de kan bruge som springbræt til at starte på en uddannelse af længere varighed.

“Bløde” færdigheder er mere og mere nødvendige på arbejdsmarkedet og bør integreres i reviderede undervisningsplaner og uddannelsesmetoder. Bløde færdigheder omfatter innovation, samarbejde, teamwork og generel beskæftigelsesegnethed.

Omorganisér erhvervsuddannelserne

Individuelle erhvervsuddannelses- og træningsinstitutioner kunne få mere autonomi til at tilpasse deres udbud til lokale behov, men samtidig bør det sikres, at udbuddet lever op til formelle krav om kvalitet. Sidstnævnte er en forudsætning for officiel anerkendelse af uddannelserne i form af afgangsbøger og diplomer. Disse vil bidrage til at øge mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Koblingen imellem skoleophold og praktik, for eksempel gennem mere fokus på lærlingeuddannelser, bør promoveres, når uddannelsesplaner opdateres. Uddannelsesinstitutioner bør udbygge samarbejdet med virksomheder, og virksomheder bør udbyde lærepladser i større omfang.

Der bør gives støtte til udvikling af innovative og fleksible tilgange til erhvervsuddannelse. For eksempel kan uddannelsesinstitutioner udbyde kurser med et fleksibelt skema samt tilbyde undervisning, der flyttes fra skolerne til udkantsområder, hvilket vil komme dårligt stillede grupper til gavn.

Selv om det er vigtigt at have en personlig vejleder og at lære i praksis, kan digitale teknologier i højere grad tages i brug i undervisningen. Dette kan eksempelvis være i form af vejledende videoer, distancebaseret onlinelæring, computersimuleringer samt brug af mobiltelefoner, der ligeledes kunne styrke rækkevidden af undervisningen.

Sørg for tilstrækkelig og stabil finansiering

Det bør prioriteres at advokere for, at det offentlige øger finansieringen af erhvervsuddannelser for at styrke den økonomiske bæredygtighed. Uddannelsesbudgetter og afgifter til erhvervsuddannelse bør i højere grad rettes mod tekniske skoler og faglige træningscentre frem for videregående uddannelser, som det er tilfældet i dag. Der findes gode eksempler på, at private virksomheder

bidrager til finansieringen af erhvervsuddannelserne for at opveje manglen i offentlig finansiering samt at udvikle nye og innovative tilgange.

Lige adgang er vigtigt. Skoleafgifter bør være så lave som muligt for fattige familier. Stipendiater og studielån kan lette adgangen, forudsat at talentfulde unge fra fattige familier tilgodeses. Praktikløn er ligeledes et initiativ, der kan lette adgang til uddannelse for de fattige grupper i befolkningen.

UDVIKLING AF ET SPECIALISERET MEKANIKERKURSUS FOR AT IMØDEKOMME LOKALE BEHOV

I 2017 manglede de lokale virksomheder i og omkring byen Arusha i det nordøstlige Tanzania faglærte mekanikere til at reparere og håndtere tungt maskineri, primært inden for agro-industrien. Derfor rekrutterede virksomhederne faglærte fra udlandet.

Denne tendens blev bemærket af bestyrelsen for Arusha Technical College. Skolen satte et mål om at blive i stand til at uddanne mekanikere med de relevante specialiserede kompetencer. Partnere fra Danmark blev bedt om at bistå med udviklingen af en uddannelse af høj kvalitet.

Erfarne undervisere fra en dansk teknisk skole samt danske arbejds-tager- og arbejdsgiverrepræsentanter ydede teknisk assistance. Gennem flere besøg til Arusha kunne de dele erfaringer inden for en række områder. Parallelt med dette gennemførte danske praktikanter fra en dansk teknisk skole et samarbejde med virksomheder i Arusha.

Blandt de danske partnere var Ulandssekretariatet, 3F og Himmerlands Teknisk Gymnasium. Som et resultat af samarbejdet opnåede det nye kursus fuld akkreditering af Tanzanias regering.

ANBEFALING #2

INDDRAG ARBEJDSMARKEDETS PARTER I ERHVERVS- UDDANNELSEN

**DANMARK KAN TRÆKKE PÅ EN STÆRK
TRADITION MED SOCIAL DIALOG
MELLEM ARBEJDSMARKEDETS
PARTER, NÅR DET HANDLER OM AT
INSPIRERE AFRIKANSKE PARTNERE
TIL AT ENGAGERE SIG OG SAMARBEJDE
OM ERHVERVSUDDANNELSE OG SKABE
ANSTÆNDIGE JOBS.**

HVAD ER PROBLEMET?

En stor del af den afrikanske befolkning har et ikke anstændigt job som defineret af FN's Internationale Arbejdsorganisation (ILO). I mange afrikanske lande er arbejdsvilkårene dårlige, arbejdsmiljøet uden den nødvendige sikkerhed, og der er en utilstrækkelig social sikring. Læg hertil, at grundlæggende arbejdstagerrettigheder ofte bliver krænket. Dette mønster træder særlig tydeligt frem i den uformelle økonomi, hvilket begrænser arbejdstagerorganisationernes mulighed for at repræsentere arbejderne interesser.

Hvis social dialog om jobskabelse og anstændige jobs samt arbejdsmarkedsforhandlinger skal lykkes, kræver det en inddragelse af både arbejdstagere og arbejdsgivere. Men tilliden mellem arbejdsmarkedets parter er skrøbelig i mange afrikanske lande. Uddannelse, herunder erhvervsuddannelse, bliver ofte betragtet som en opgave for det offentlige.

Når det gælder erhvervsuddannelse, er der en begrænset social dialog på alle niveauer. Arbejdsmarkedets parter er ofte ikke tilstrækkeligt inddraget på nationalt niveau, hvor rammebetingelserne for uddannelse fastsættes. I mange lande er de knap nok involveret på sektorniveau og heller ikke i forhold til den enkelte uddannelsesinstitution.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

En konstruktiv dialog med arbejdsmarkedets parter forudsætter velfungerende og repræsentative arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer. Det er vigtigt at styrke kapaciteten hos arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer, for at de kan engagere sig med pondus i arbejdsmarkedsanliggender, herunder kompetenceudvikling. Erfaringerne viser, at det er lettere at etablere fora for dialog på sektor- og industriniveau end på nationalt niveau. Små og mellemstore virksomheder, uformelle virksomheder og virksomheder i landdistrikterne er nødt til at være velorganiserede for at kunne blive ordentligt repræsenteret.

Traditionelt har erhvervsuddannelserne kun til en vis grad forholdt sig til spørgsmål vedrørende sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Og ofte gøres der alt for lidt for at nedbryde kønsdiskrimination og forbedre forholdene for handicappede på den enkelte uddannelsesinstitution, selv om dette er højt prioriteret af ILO. Meget mere kan gøres på dette område.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Involver arbejdsmarkedets parter i beslutningsprocessen

En struktureret social dialog, som involverer både arbejdsgivere og arbejdstagere, kan bidrage til at gøre erhvervsuddannelserne mere relevante og mere

eftertragtede hos lokale arbejdsgivere og unge. Én måde at understøtte dialog kunne være at sikre, at erhvervs- livet og fagbevægelsen er repræsenteret i bestyrelsen for uddannelsesinstitutioner. Herved kan de deltage i styringen og driften af disse.

Den lokale struktur kan kopieres på sektorniveau og på nationalt plan. Etablering af et nationalt forum vil kunne samle og forbedre dialogen imellem de relevante hovedaktører som eksempelvis arbejdsmarkedets parter, centrale ministerier, godkendende myndigheder og andre styringsorganer.

Input fra arbejdsmarkedets parter er afgørende for at tilpasse erhvervsuddannelserne til arbejdsmarkedets behov. De kan støtte reformer af de erhvervsuddannelser, men også af lovgivningen, som ofte favoriserer videregående uddannelser. Dette kan medføre forbedringer i forhold til praktisk læring, ændring af uddannelsesplaner, introduktion af kompetencebaseret uddannelse og certificering samt styrke finansieringen af erhvervsuddannelserne. Denne type af reformer kan forbedre nyuddannedes adgang til formel beskæftigelse.

Social dialog kan også omfatte ordninger om aflønning under praktik og andre foranstaltninger, der kan gøre det lettere for fattige befolkningsgrupper at tage en uddannelse. Social dialog kan således medvirke til at

gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive ved at sikre bedre vilkår for unge studerende.

Involver de unge i dialogen

Erhvervsuddannelse er fortrinsvis rettet mod unge. Når de skal ud på arbejdsmarkedet, har de brug for kompetencer, der er efterspurgt. Derfor bør nye initiativer styrke de unges position, så de er i stand til at ytre deres mening om den udbudte erhvervsuddannelse.

Danmark har erfaring med at sikre, at det juridiske og lovgivningsmæssige grundlag er på plads, således at unge har mulighed for at organisere sig og deltage i den sociale dialog. Fagforeninger kunne oprette ungdoms-afdelinger, som kan bidrage til, at fagforeningernes fokus flyttes fra ældre, erfarne arbejdstageres prioriteter til de områder, der interesserer de unge arbejdstagere.

Inkluder rettigheder og ansvar i uddannelsen

Ved at knytte arbejdsmarkedets parter tættere til de tekniske skoler og træningscentre vil det være muligt i udviklingen af programmer, undervisningsplaner og kurser at fremme en større forståelse for både rettigheder og ansvar på arbejdsmarkedet. Rettigheder og ansvar kan inkluderes i uddannelsesprogrammer og berøre emner såsom sundhed, sikkerhed og arbejdsmiljø. Tilsvarende bør mekanismer, der kan håndtere klager over kønsdiskrimination, seksuel chikane og

bedrageri, fremmes på uddannelsescentre. Alt dette er med en forventning om, at de unge vil tage denne viden med sig ud på arbejdsmarkedet.

ARBEJDSMARKEDETS PARTER BLEV ENIGE OM EN FÆLLES TILGANG TIL KOMPETENCEUDVIKLING

Når arbejdsmarkedets parter er involveret i kompetenceudvikling på en struktureret måde, kan de bidrage med deres specifikke viden og indsigt. I Tanzania har denne erkendelse medført afholdelse af en række workshops, hvor danske og tanzaniske partnere arbejdede sammen om at fremme arbejdstager- og arbejdsgiverorganisationers indflydelse på teknisk og erhvervsfaglig uddannelse.

Gennem disse workshops kunne Danmark og andre lande dele gode erfaringer med at involvere arbejdsmarkedets parter i udformningen af uddannelse. Som en følge af disse workshops er de tanzaniske arbejdsmarkedsparter nået frem til en fælles forståelse, som resulterede i et fælles notat om erhvervsuddannelsernes aktuelle tilstand. Notatet spænder over forslag om finansiering, opkvalificering af lærere, inddragelse af arbejdsgivere i udformningen af uddannelses-planer og etableringen af sektordialogfora.

Ulandssekretariatet og Dansk Industri organiserede disse workshops med støtte fra Udenrigsministeriets Facilitet for Social Dialog.

ANBEFALING #3

STYRKELSE AF FÆRDIGHEDER BØR OGSÅ VÆRE RETTET MOD DEN UFORMELLE ØKONOMI

**I DANMARK HAR KORTE
ERHVERVSFAGLIGE KURSER VÆRET
UDBUDT GENNEM ÅRTIER, OGSÅ TIL
UFAGLÆRTE. AFRIKANSKE PARTNERE
KAN DRAGE FORDEL AF DENNE
ERFARING.**

HVAD ER PROBLEMET?

Når det handler om færdigheder og erhvervsuddannelse til unge i Afrika, er det nødvendigt at fokusere på den kolossale uformelle økonomi. Et stort flertal af dem, der arbejder i den uformelle økonomi, har ingen formel uddannelse. Disse mennesker har ofte tilegnet sig færdigheder gennem uformelle praktikpladser eller ved at arbejde for familievirksomheden eller på familiens jordlod.

Den uformelle økonomi rummer en bred vifte af aktører – såsom gadesælgere, skopudsere og skraldesamlere og også små produktions- og servicevirksomheder samt subsistenslandbrug. Få er ansatte, de fleste er selvbeskæftigede. Dårlige arbejdsvilkår hænger ofte sammen med lav produktivitet og lave lønninger. Fattigdom er udbredt i den uformelle økonomi. Uforholdsmæssigt mange kvinder er beskæftigede i den uformelle økonomi – ofte i familievirksomheder eller i subsistenslandbrug uden egen indtægt.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Uddannelse letter adgangen til formelle jobs. Ifølge FN's Internationale Arbejdsorganisation (ILO) er 70% af arbejdsstyrken i Afrika med en videregående uddannelse beskæftiget i den formelle økonomi. Derfor bør erhvervsuddannelse og oplæring som udgangspunkt sigte efter at ruste unge i den uformelle økonomi til at varetage

et job. Uddannelse kan også være et springbræt til den formelle økonomi, forudsat at der er jobs at få.

De erhvervsuddannelser, som udbydes af formelle uddannelsesinstitutioner, er oftest dyre, og kun tilgængelige for få. Der er behov for en langt mere mangfoldig tilgang, højere kvalitet, mere relevans og en billigere adgang til de tekniske og erhvervsfaglige uddannelser, som desuden bør have etableret tætte bånd til gode praktiksteder i den uformelle økonomi.

Den uformelle økonomi er kompleks og omfatter mange sektorer og typer af økonomisk aktivitet med forskellige behov for faglig opkvalificering og måder at lære et fag. Der er et markant behov for udbud af kort faglig opkvalificering målrettet personer i den uformelle økonomi og helst med mulighed for også at få anerkendt tidligere opnåede færdigheder.

I mange afrikanske lande arbejder en stor del af befolkningen inden for landbruget. En faglig opkvalificering af unge i landbruget kunne medvirke til at sætte fart i indførelsen af nye teknologier, styrke forarbejdningen af landbrugsprodukter, øge produktiviteten og forbedre adgang til markeder, hvilket alt sammen ville bidrage til højere indtægter for unge landmænd.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Forstå behovet for kompetencer i den uformelle økonomi

Det er de færreste tekniske skoler og træningscentre, der har en forståelse af den uformelle økonomi og dens behov. Samarbejdet med de mest progressive institutioner bør forstærkes, så de kan udvikle og tilbyde relevant undervisning, som også kan inspirere andre uddannelsesinstitutioner. Der kan gennemføres studier for bedre at forstå behovet for at forbedre tekniske, almene og ledelsesmæssige færdigheder. Behovet for opkvalificering af ansatte i de uformelle virksomheder – særligt de uorganiserede – bør også undersøges.

Sådanne studier kunne gå på tværs af uddannelsesinstitutioner og landeforhold. Danmark kan samarbejde med afrikanske partnere om at opsamle erfaringer og god praksis, som kan inspirere udviklingen af nye og innovative tilgange til at styrke kompetenceudvikling i den uformelle økonomi og i sektorer såsom landbrug, byggeri, transport og energi.

De ufaglærte bør være i fokus, når ny erhvervsuddannelse udvikles

For at imødekomme behovene i den uformelle økonomi kan erhvervsuddannelse tilbydes som modulære kurser. Disse er mere tilgængelige for alle, også for dem, som allerede har et job, men som kan drage nytte af faglig

opkvalificering for at forbedre deres mobilitet på arbejdsmarkedet. Uddannelsesinstitutioner kan understøttes i udviklingen af fleksible og innovative måder, hvorpå erhvervsuddannelse og kompetenceudvikling kan tilbydes til befolkningsgrupper, der ellers kan være svære at nå.

Kompetenceudvikling, som er målrettet grupper i den uformelle økonomi, bør være skræddersyet til gruppernes særlige behov og interesser. I udformningen af korte kurser er der behov for ekstraordinære bestræbelser på at nå kvinder og piger. For kvinder kan korte kurser være et første skridt til at få mere uddannelse. Man bør også inkludere karrierevejledning til unge, så de kan se deres fremtid for sig og planlægge deres uddannelse og erhvervskarriere.

Certificering af kompetencer

Kompetenceudvikling, både kortvarig og langvarig, bør så vidt muligt føre til, at deltagerne får et anerkendt certifikat. Dette kan facilitere adgang til yderligere uddannelse og bedre beskæftigelse. Danmark kan støtte afrikanske myndigheder og uddannelsesinstitutioner med at gøre offentligt certificerede korte kurser tilgængelige. Der bør være et særligt fokus på personer i den uformelle økonomi. Det bør sikres, at der er udformet nationale standarder for faglige kvalifikationer, og at uddannelsen er godkendt og certificeret i henhold til disse.

Det er afgørende for folk i den uformelle økonomi, at der er udviklet systemer til anerkendelse af hidtil opnåede færdigheder – både formelt og uformelt opnåede kompetencer. Dette vil dokumentere personernes kvalifikationer, så de lettere kan påbegynde en formel uddannelse, avancere jobmæssigt og forbedre deres chancer for at få et anstændigt arbejde.

MALAWI: UDVIKLING AF FÆRDIGHEDER I DEN UFORMELLE BYGGEØKONOMI

I Malawi er der behov for opkvalificering af lavtuddannede bygningsarbejdere. Disse ernærer sig som uformel arbejdskraft i en byggebranche, der benytter løsarbejdere og tidsbegrænset arbejdskraft, og som udsætter disse for risikofyldt arbejde og betaler lave lønninger. Den malawiske fagbevægelse (Malawi Congress of Trade Unions, MCTU) organiserer uformelle arbejdere i byggebranchen og har designet en række korte, modulbaserede toughters kurser.

De erhvervsfaglige kurser blev tilpasset til de specifikke behov hos unge (og kvindelige) bygningsarbejdere. Med inspiration fra danske virksomhedsrelaterede AMU-kurser dækker de fagområder som VVS, snedker, tømrer og iværksætteri.

Den malawiske fagbevægelse og arbejdsgiverorganisationer etablerede et samarbejde om krav til byggebranchen og imødekomme af de uformelle bygningsarbejders behov. Samarbejdet styrkede mulighederne for at øge indflydelse på og øge samarbejdet med Malawis regering.

Teknisk og økonomisk støtte er ydet af Fagbevægelsens Ulandssekretariat i perioden fra 2017 til 2021.

ANBEFALING #4

STYRK KVINDERS ADGANG TIL ERHVERVS- UDDANNELSE

LIGE MULIGHEDER FOR PIGER OG KVINDER, OGSÅ PÅ ARBEJDSMARKEDET, HAR LÆNGE VÆRET EN PRIORITET FOR DANMARKS UDVIKLINGSPROGRAMMER I AFRIKA. DER KAN TRÆKKES PÅ DISSE ERFARINGER, NÅR DER SKAL UDVIKLES NYE PROJEKTER DER STØTTER ERHVERVSUDDANNELSE.

HVAD ER PROBLEMET?

Trods forbedringer med hensyn til pigers og kvinders uddannelse er kvinder fortsat underrepræsenterede på alle niveauer i erhvervsuddannelserne. Denne ulighed videreføres til arbejdsmarkedet, hvor kvinder ender i beskæftigelse med lavere løn og lavere status end mænd. Kvinder har særlige vanskeligheder med at få et anstændigt job, og de er overrepræsenterede i den uformelle økonomi.

For kvinder, der ønsker at starte deres egen virksomhed, er det vanskeligt at få adgang til jord og finansiering. Skønt kvinder ofte er rygraden i afrikanske økonomier, mangler mange de rette kvalifikationer til at drive en virksomhed godt, og det skyldes deres lavere uddannelsesniveau.

Mulighederne for, at afrikanske piger og unge kvinder kan begynde på og fuldføre en erhvervsuddannelse, er begrænset af en række faktorer. Blandt disse er kulturelle normer, husarbejde, børnepasning, fattigdom, graviditet og tidlige ægteskaber.

Dertil kommer, at kvinder har udfordringer i forhold til deres seksuelle og reproduktive rettigheder, som ofte bliver ekstra udfordret i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Kvinder er mere sårbare over for intimidering, seksuel chikane, sikkerhedsrisici og andre former for udnyttelse.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Der er behov for at tage højde for sociokulturelle forventninger til kvinders formåen og rolle i samfundet. Det er nødvendigt med en helhedstilgang for at ændre opfattelsen af kvinder, der er rettet mod de enkelte kvinder, mænd, fædre, familier, institutioner og det overordnede politiske niveau.

Med udgangspunkt i lokale forhold kan der igangsættes tiltag for at lette kvinders adgang til uddannelse og oplæring. Hensigten bør være at hjælpe flere kvinder til at opnå produktiv og anstændig beskæftigelse. Initiativer bør udformes, så man sikrer, at de eksisterende barrierer med at forene uddannelse med opgaver, der typisk er kvinders ansvar, kan overvindes. Flexibilitet er vigtig for at imødekomme forskellige behov hos kvinder.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Fokuser på kvinders muligheder, og vær ikke blind over for kønsforskelle

Med afsæt i solide analyser kan tekniske skoler og træningscentre støttes til at blive mere fleksible og tilpasse deres faciliteter og ydelser og gøre deres udbud af uddannelser mere tilgængelige for kvinder. Dette vil muliggøre mere lige muligheder for mænd og kvinder. Det er vigtigt at styrke kvinders muligheder for at engagere sig, udtrykke deres meninger og påvirke

beslutninger om uddannelsesplaner og andre faglige anliggender på uddannelsesinstitutionerne, men også på nationalt niveau og sektorniveau.

Den enkelte uddannelsesinstitution kunne udvikle kurser med et fleksibelt skema. Dette vil gøre det muligt for kvindelige studerende at deltage i undervisningen samtidig med, at de kan varetage deres huslige pligter, passe børn eller udføre sæsonbestemt landbrugsarbejde. Etablering af børnepasning på uddannelsesinstitutioner kan også sikre mødre tid til at uddanne sig. Ydermere kan der introduceres sikrere transportmuligheder til uddannelsesstederne samt kønsopdelte og hygiejniske toiletfaciliteter og sovesale. I tilfælde, hvor uddannelsesinstitutionerne ligger langt væk fra målgrupperne, kan der for at forbedre uddannelsestilbuddenes geografiske rækkevidde udvikles mobile uddannelsesfaciliteter samt e-læring.

Udbyd kurser, som er særligt interessante for kvinder

Bedre analyse kan danne grundlag for beslutninger om, hvordan erhvervsuddannelse kan gøres mere relevant for kvinder. Dette vil øge sandsynligheden for at tiltrække flere kvindelige studerende. En afledt effekt af, at flere kvinder gennemfører uddannelsen er, at det kan føre til flere kvindelige undervisere og vejledere, hvilket igen kan gøre uddannelsen mere attraktiv for kvindelige

studerende. Kurser i entreprenørskab, som er udformet til kvinder, er en effektiv måde at forbedre kvinders kompetencer i forhold til at drive virksomhed.

Blandt de aktiviteter, der kan bidrage til at tiltrække og fastholde kvindelige studerende, er bedre karriererådgivning og mentorordninger, samt flere rollemodeller for kvinder inden for erhvervsuddannelse og på arbejdsmarkedet. Der kunne også gives incitamenter for at tiltrække flere kvindelige undervisere og vejledere, herunder til at arbejde i mere afsides områder.

Institutionaliser ligestilling mellem køn

Forbedringer, der gennemføres for at øge optaget af kvinder på erhvervsuddannelser, kan med fordel understøttes af politiske reformer. Målet er at institutionalisere lige muligheder i denne del af uddannelsessystemet.

Danmark kan hjælpe til at sikre, at kvindelige repræsentanter fra arbejdsgiverorganisationer, fagforeninger, tekniske skoler og civilsamfundsgrupper bliver inddraget i politiske reformprocesser. Disse kvindelige repræsentanter bør også indbydes til relevante dialoger, som måtte blive indledt.

UDDANNELSE AF KVINDER I AGRO- OG FØDEVARESEKTOREN

Kvinder er ansvarlige for det meste af fødevarerproduktionen i Afrika. Derfor er det afgørende at fokusere udviklingsinitiativer på kvinder inden for landbrug, og især initiativer med et fokus på erhvervsuddannelse, hvis transformationen af det afrikanske kontinents landbrug og økonomi skal lykkes.

Af samme grund blev et fælles initiativ om kompetenceudvikling for at forbedre situationen for kvinder i landbruget lanceret af Den Afrikanske Union og GIZ (det tyske statslige organ for internationalt udviklingssamarbejde).

Via projektaktiviteterne får kvinder adgang til landbrugsteknisk uddannelse og oplæring. Ud over undervisningen er der et stærkt fokus på at styrke kvinders muligheder for at øge deres indkomstmuligheder og deres råderet over nye indtægter. Denne brede tilgang til problematikken viser, at projektet søger at være kønstransformativt.

Projektet implementeres i seks afrikanske lande. Et af projektets resultater er at der nu tilbydes det første kursus i traktordrift og -vedligeholdelse for kvinder i Ghana.

ANBEFALING #5

STØT EN GRØN OG BÆREDYGTIG UDVIKLING INDEN FOR ERHVERVS- UDDANNELSE

**DANSKE VIRKSOMHEDER OG
INSTITUTIONER KAN BISTÅ MED
KNOWHOW, DER KAN FORBEDRE DEN
LOKALE KONKURRENCEEVNE I GRØNNE
SEKTORER SÅSOM ENERGI, VAND,
SANITET OG LANDBRUG.**

HVAD ER PROBLEMET?

Klimaforandringer påvirker hele verden, men lande i det globale syd og afrikanske lande i særdeleshed er meget udsatte. Mere ekstreme vejrforhold og stigende temperaturer har haft en negativ effekt på landbrugsproduktionen. Kun få afrikanske bønder og subsistenslandbrug har adgang til kunstvanding, og det stadig mere ekstreme vejr gør tilværelsen uvis for den enkelte landbruger samt for landbrugs- og fødevarerindustrien.

Medmindre landene er i stand til at tilpasse sig den nye virkelighed, vil klimaforandringer hæmme bestræbelserne på at skabe beskæftigelse og økonomisk vækst i Afrika. Inden for landbrug kan indførelsen af grønne teknologier og metoder – mange med et digitalt element – øge produktiviteten, facilitere en gentænkning af fødevarerindustrien og bidrage til at brødføde en voksende befolkning. Også inden for industri, håndværk og servicesektoren kan grønne løsninger højne produktiviteten og indkomsterne.

Ved at introducere klimavenligt landbrug, mere modstandskraftige løsninger til at tackle negative klimakonsekvenser, vedvarende energi, optimering af brugen af energi og ressourcer samt opgradere infrastruktur med henblik på at reducere miljøbelastningen kan økonomien transformeres. Det er en enorm udfordring for den grønne omstilling, at der aktuelt er mangel på de nødvendige kompetencer i Afrika.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Tekniske skoler og træningsinstitutioner bør gøre sig bevidst om, hvordan klimaændringer, miljøbelastning og behovet for bæredygtig produktion, produkter og ydelser ændrer på betingelserne for økonomisk vækst og jobskabelse. Skolerne kan undersøge, hvordan de kan bidrage med grøn teknisk viden og færdigheder, som kan frigive det store økonomiske potentiale, der ligger i den grønne omstilling og tilpasning til klimaændringer.

Der er mangel på grønne kompetencer på alle niveauer – helt fra småbonden til landbrugsrådgiveren, bygningshåndværkeren og elektrikerens. Ud over at være i besiddelse af de rette tekniske kompetencer, der kræves med de klimatiske forandringer, vil studerende, der via deres studie er blevet bevidste om mulighederne ved den grønne omstilling, også kunne være formidlere af "best practice" på deres felt. Afrikas unge kan blive aktører, der formidler bæredygtighedsdagsordenen på deres arbejdspladser og i samfundet som helhed.

Uddannelsen bør bidrage til udvikling af kompetencer og viden, der er relevante for morgendagens jobs frem for gårsdagens. Dette indbefatter tilpasning af nugældende undervisningsplaner og udvikling af nye kurser. Færdigheder, der er knyttet til landbrug, og som har forbindelse til den grønne omstilling og klimaændringer, er vigtige, og de forventes kun at blive mere relevante i de kommende år.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Sørg for, at uddannelsen er relevant for den grønne omstilling

Danmark kan bidrage ved at indsamle viden og erfaringer på tværs af Afrika om muligheder og udfordringer for den grønne omstilling. Der bør være fokus på sektorer med stor indvirkning på de fattiges eksistensvilkår som eksempelvis at introducere klimasmart landbrug som en del af omstillingen af landbrugssektoren. Der bør desuden være fokus på de sektorer, som har et stort potentiale i forhold til jobskabelse.

Nationale myndigheder og lokale uddannelsesinstitutioner kan gå i dialog med repræsentanter fra produktive sektorer, som har et særligt potentiale for at skabe grønne jobs. Dette kan være med til at øge opmærksomheden på behovet for uddannelse, som er relevant for den grønne omstilling. Der kan gives støtte til at teste nye kurser inden for området.

Fokuser på de sektorer, der har grønt potentiale

Danmark kan tilbyde rådgivning, knowhow og samarbejde inden for sektorer, hvor danske virksomheder og vidensinstitutioner har komparative fordele, og hvor danske interessenter kan bidrage med løsninger, som er relevante for afrikanske lande. De sektorer, hvor Danmark står stærkt, omfatter vand og sanitet, energieffektivitet og vedvarende energi samt landbrug og

fødevarerforarbejdning. Det danske program for strategiske sektorsamarbejder er et potentielt udgangspunkt for et sektorfokus.

Støtten kan også gives til jobskabelse i grønne sektorer, herunder kompetenceudvikling i værdikæder med potentiale for grøn vækst og jobskabelse.

Integrer bæredygtighed i undervisningsplaner

Bæredygtighed bør integreres som et tværgående hensyn i uddannelsesplaner på tværs af erhvervsuddannelserne. Mulighederne for at tilpasse indholdet af undervisningen og undervisningsmaterialet til også at dække relevante miljø- og klimarelaterede spørgsmål kan overvejes.

Uddannelses- og træningsinstitutioner kan også selv være med til at reducere deres miljø- og klimapåvirkning gennem renovering af bygninger og udstyr og ved at leve op til nyeste miljøstandarder, når der bygges nyt.

REGERINGENS BOLIGPROJEKT INTRODUCEREDE ARBEJDERE TIL GRØNNE TEKNOLOGIER

I mange byer i Sydafrika er der mangel på billige boliger. Når der opføres nye boliger til lav-indkomstgrupper, er budgettet stramt, og derfor bliver energieffektivitet ofte ikke prioriteret.

The Kuyasa Housing Project i den vestlige del af Cape Town har demonstreret, at nye boliger, som favner grønne teknologier, kan være en givtig investering. Blandt de anvendte løsninger er soldrevet vandopvarmning, loftsisolering og energieffektiv belysning.

The Kuyasa Housing Project har skabt grønne jobs, og lokale arbejdere har udviklet grønne kompetencer. Projektet blev finansieret af den nationale og den regionale regering.

En langsigtet effekt af projektet er oprettelsen af en enhed, der sørger for vedligeholdelse og servicering af de grønne løsninger. Derudover er der skabt beskæftigelse, fordi der blev etableret teams, som tilbyder deres ydelser inden for loftsisolering og soldrevet vandopvarmning uden for projektet. Ansatte modtog akkrediteret uddannelse inden for VVS, stærkstrømsteknik og tømrerarbejde. Ikke akkrediteret uddannelse blev givet i form af praktisk oplæring i isolering af lofter og installation af soldrevet vandopvarmning.

ANBEFALING #6

GØR OVERGANGEN FRA SKOLE TIL ARBEJDE LETTERE FOR STUDERENDE

**DANMARKS BETYDELIGE ERFARING
MED OVERGANGEN FRA SKOLE TIL
BESKÆFTIGELSE KAN VÆRE TIL NYTTE
FOR AFRIKANSKE LANDE, FORUDSAT
AT DER TAGES HØJDE FOR LOKALE
SOCIOKULTURELLE FORHOLD.**

HVAD ER PROBLEMET?

Hvert år kommer der omkring 12 millioner unge ud på arbejdsmarkedet i Afrika ifølge Den Afrikanske Udviklingsbank, samtidig med at kun tre millioner nye jobs bliver skabt. Tallene i sig selv illustrerer den usikre situation, som unge afrikanere befinder sig i, når de er færdige med deres uddannelse og skal finde et anstændigt job.

Unge, der har fuldført en uddannelse, har ofte svært ved at finde et relevant job, fordi de mangler praktisk erfaring, kompetencer og netværk. Mange er også udfordrede, fordi de endnu ikke har udviklet de sociale og personlige færdigheder, der skal til for at varetage et job. Formelle såvel som uformelle virksomheder gør ikke nok for at tilbyde lære- og praktikpladser til unge, der tager en erhvervsuddannelse. Dette er nødvendigt for, at de unge kan få reel praktisk erfaring og udvikle de sociale kompetencer, der kræves for at opnå fodfæste på arbejdsmarkedet. Små og mellemstore virksomheder og håndværksmestre er nøglen til flere lærepladser i den uformelle økonomi – men det er afgørende, at lærepladserne er af en god kvalitet.

For en stor del af de unge er en erhvervsuddannelse ikke en realistisk mulighed for at få de nødvendige faglige kvalifikationer i jagten på beskæftigelse. En væsentlig barriere er udgifterne til uddannelse og erhvervsuddannelsernes lave kvalitet og dårlige ry. Unge med ønske

om at starte egen virksomhed er begrænset af adgang til jord, finansiering, erfaring og viden og kompetencer inden for virksomhedsledelse.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Uddannelsessystemerne bør lægge mere vægt på at sikre unge praktisk erfaring og erhvervsfaglige kvalifikationer. Den udbudte uddannelse bør også give de studerende en mulighed for at tilegne sig sociale kompetencer såsom innovation, interpersonelle færdigheder samt selvstændig problemløsning.

Uddannelsesinstitutioner og virksomheder bør gå sammen om modeller, der kombinerer uddannelse med praktisk erfaring, eksempelvis i form af lærepladser. Det er også vigtigt, at erhvervsuddannelserne kobler nyuddannede, som gerne vil starte egen virksomhed, til relevante støtteordninger.

Af hensyn til de unge, som ikke er i stand til at komme ind på en formel erhvervsuddannelse, er det nødvendigt med et sammenhængende og mere fleksibelt system, der imødekommer de unges forskelligartede behov for grundlæggende erhvervsuddannelse og kompetenceudvikling. Vejledning og rådgivning af de studerende kan være en vigtig indsats i forhold til at lette overgangen fra skole til arbejde.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Grundlæggende kompetencer skal styrkes

Innovative tilgange til at få fat i de unge, der ikke har let adgang til uddannelse, kan udvikles og afprøves for at skærpe opmærksomheden omkring mulighederne for formel erhvervsuddannelse. Landsdækkende skolekampagner kan være med til at gøre de erhvervsfaglige uddannelsesmuligheder mere attraktive som en fremtidig karrierevej.

Danmark kan hjælpe uddannelsesinstitutioner med at udbyde uddannelse i grundlæggende kompetencer tættere på, hvor de unge bor – i byer og landsbyer – og også på lokale sprog. Mobile undervisningsstilbud, hvor skolen kommer til eleverne, er et eksempel herpå. Mere fleksibilitet med hensyn til tid og sted kan også være med til at øge sandsynligheden for, at piger og unge kvinder er i stand til at deltage. Uddannelse i basale færdigheder kan i visse tilfælde motivere unge til efterfølgende at tage en erhvervsuddannelse.

SKAB FLERE LÆREPLADSER

Danmark kan i samarbejde med andre hjælpe erhvervsuddannelsesinstitutioner med at udvikle og teste lærepladser, der er tilpasset til den lokale socioøkonomiske kontekst. Her kan de unge få praktiske færdigheder, herunder oplevelsen af at høre til på en arbejdsplads. Dette vil også gøre dem mere attraktive for fremtidige

arbejdsgivere. Andre mulige løsninger i forhold til denne udfordring kunne være:

- Offentligt tilskud til produktionsvirksomheder, der tilbyder uddannelse som led i ansættelsen.
- Indførelse af sociale klausuler i større infrastrukturprojekter, der stiller krav om "lokalt indhold" i projektet. Dette indebærer, at arbejdsgiveren, hvad enten denne er privat eller offentlig, skal tilbyde et specifikt antal af jobs og/eller lærepladser til unge fra lokalområdet. Danmark kunne forlange, at virksomheder, som byder på offentlige udbud finansieret af Danmark, tilbyder lærepladser.
- Modeller for lærepladser, som kombinerer teoretisk erhvervsuddannelse med praktisk oplæring på arbejdspladsen. For eksempel kunne virksomheder indgå aftaler med erhvervsfaglige institutioner om at tilbyde lærepladser.
- Hvis det viser sig svært at finde virksomheder, som vil tage imod praktikanter, kan skolebaserede praktikpladser på erhvervsuddannelsesinstitutioner tilbydes.
- Ordninger, der skal tilskynde virksomheder til at udbyde praktikpladser.
- Opgradering af uformelle lærepladser.

- Der bør tages særlige skridt for at forstå og imødekomme de særlige udfordringer, som kvinder og piger står over for, når de vil sikre sig lærepladser.

UDDANNELSE RETTET MOD UNGE, DER IKKE GÅR I SKOLE

I det afsides nordlige Kenya, omkring byen Isiolo, er overgangen fra skole til arbejdsmarked særligt udfordrende for de unge. Mange er analfabeter på grund af begrænset skolegang. Ofte har de ikke de nødvendige kvalifikationer for at kunne starte på en formel uddannelse. Dertil kommer, at deres familier har brug for de unge i familievirksomheden, for eksempel til at vogte husdyr.

Northern Rangelands Trust, en organisation, som arbejder med naturbevarelse, hjælper unge i gang med en uddannelse trods de vanskelige vilkår. Organisationen har etableret en model, kaldt Ujuzi Manyattani, for erhvervsuddannelse, der tilbydes ude i landsbyerne. Dette sætter de unge i stand til at deltage, mens de passer deres pligter i familievirksomhederne. Lærere fra tekniske skoler står for undervisningen.

Kurset tager 2–3 måneder og er gratis. Det omfatter praktiske færdigheder såsom murerarbejde, tømrerarbejde, svejsning, mekanik, mobiltelefonreparation samt opstilling og vedligeholdelse af soldrevne elinstallationer. Der bliver også undervist i grundlæggende læsefærdigheder og matematik samt virksomhedsdrift og iværksætteri. Der udstedes formelle certifikater til studerende, der påviser, at de mestrer færdighederne.

Med de færdigheder, de unge har tilegnet sig, kan de med større sandsynlighed opnå lønnet beskæftigelse.

ANBEFALING #7

TILSKYND TIL OFFENTLIGT-PRIVAT SAMARBEJDE OM KOMPETENCE- UDVIKLING

**DANMARK KAN BIDRAGE TIL UDVIKLINGEN
AF INNOVATIVE MODELLER FOR
OFFENTLIGE-PRIVATE SAMARBEJDER OM
ERHVERVSUDDANNELSE.**

HVAD ER PROBLEMET?

De offentligt finansierede erhvervsuddannelsessystemer kan ikke imødekomme efterspørgslen fra det store antal unge, som efterspørger uddannelse og opkvalificering. De offentlige systemer er underfinansieret, både på nationalt niveau og i forhold til de enkelte uddannelsesinstitutioner. Både omfanget og kvaliteten af den udbudte erhvervsuddannelse er utilstrækkelig.

Den undervisning, som udbydes af offentlige uddannelsesinstitutioner, afspejler alt for ofte, at den er udviklet af en central offentlig myndighed, og er ikke tilstrækkeligt tilpasset de behov, der findes i den private sektor og i den enkelte skoles lokalområde. Systemet er ikke i tilstrækkelig grad i stand til at tilpasse sig nye trends såsom digitalisering og jobs, som er koblet til den grønne omstilling.

På de enkelte skoler indvirker manglen på offentlig finansiering negativt på kvaliteten af den erhvervsuddannelse, der udbydes. Dette kommer tydeligt til udtryk i en manglende mulighed for at investere i ordentlige fysiske faciliteter og udstyr samt vanskeligheder ved at rekruttere de rette undervisere.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Mens den offentlige finansiering fortsat skal udgøre fundamentet i finansieringen af det erhvervsfaglige uddannelsessystem, er private virksomheder vigtige

i forhold til at tilbyde og finansiere stærkt tiltrængte lærepladser. Den private sektor kan bidrage ved klart at kommunikere virksomhedernes behov for kvalifikationer i arbejdsstyrken. Den private sektor kan også bidrage til finansieringen af skoler. Dette kan eksempelvis være gennem offentlige-privat samarbejder, hvor der etableres fonde på centralt niveau eller sektorniveau, som er baseret på bidrag fra både det offentlige og fra virksomheder.

En anden model for et offentligt-privat partnerskab er etableringen af joint ventures mellem uddannelsesinstitutioner og private virksomheder. Derudover kan virksomheder inddrages på sektorniveau og bidrage til finansiering gennem deltagelse i konkret udvikling af undervisningsplaner, etablering af lærepladser og lignende. Det er vigtigt, at den tilrettelagte undervisning er relevant for den brede offentlighed og ikke er bundet for tæt til de behov, en specifik virksomhed måtte have.

Taskforce-medlemmernes erfaring er, at ikke-statslige uddannelsesinstitutioner ofte er mere fleksible, tilpassningsdygtige og bedre ledet end offentlige institutioner. Private institutioner kan således bidrage positivt til at øge udbuddet og varieteten i den undervisning, der tilbydes. Hertil kommer, at partnerskaber mellem offentlige og private institutioner kan inspirere og styrke det offentlige system og således bidrage til en mere mangfoldig og dynamisk erhvervsuddannelsessektor.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Skab strukturer, der fremmer koordination og videndeling

De offentlige uddannelsesinstitutioner og arbejdsmarkedets parter bør samarbejde tæt om at skabe uddannelser af høj kvalitet. Danmark bør støtte etableringen af officielle fora for informationsudveksling mellem udbydere af erhvervsuddannelse på den ene side og arbejdsmarkedets parter på den anden. Arbejdsmarkedets parter bør inkludere repræsentanter for uformelle og formelle virksomheder samt fagforeninger. Når der udvikles konkrete projekter baseret på offentlige-private partnerskaber, bør initiativerne og tilgangene koordineres tæt med de offentlige tilsynsmyndigheder, som er ansvarlige for erhvervsuddannelse.

Faciliter udviklingen af nye partnerskabsmodeller

En systematiseret videndeling kan bane vej for udviklingen af innovative offentlige-private partnerskaber, som kan styrke de erhvervsfaglige uddannelsessystemer og gøre dem mere tilgængelige for en bredere vifte af befolkningen. Én mulighed er at sikre, at træningscentre, der har haft succes med at etablere samarbejder med virksomheder, inspirerer og samarbejder med andre træningscentre. Dette vil også understøtte virksomhedernes mulighed for at få adgang til nyuddannede med de rette kompetencer. Et alternativ er at støtte etableringen af partnerskaber som en integreret del af

værdikæde- og privatsektorudviklingsprojekter finansieret af donorer, inklusive Danmark. Når disse partnerskabsmodeller udvikles, bør det sikres, at der skabes muligheder for kvinder.

Ydermere er det en mulighed at facilitere partnerskaber mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder fokuseret på at udvikle og promovere brugen af digitale teknologier i undervisningen.

ET PARTNERSKAB MELLEML ET MINESELSKAB OG EN OFFENTLIG TEKNISK SKOLE TILBYDER ANERKENDT UDDANNELSE

En teknisk skole i Zambias kobberbælte, Solwezi Trades Training Institute, har etableret et offentligt-privat partnerskab med et mineselskab – First Quantum Mining Company. Partnerskabet indebærer, at omtrent halvdelen af faciliteterne på Solwezi Trades Training Institute er bestyret af mineselskabet, som har påtaget sig ansvaret for at udbyde kurser.

Mineselskabet har hentet erfarne undervisere ind til at undervise i blandt andet metalarbejde, maskinteknik og elektroteknik. Teori kombineres med oplæring. Det tager to år at gennemføre et kursus, og lærlingene får løn.

Mineselskabet forventer, at mange nyuddannede får et fuldtidsjob i mineselskabet efter endt uddannelse. Kurserne er anerkendt af den nationale erhvervsuddannelsesmyndighed i Zambia, og de nyuddannede kan frit søge ansættelse i andre firmaer, hvis de foretrækker dette.

ANBEFALING #8

**ERHVERVS-
UDDANNELSE
BØR FØRE TIL
BESKÆFTIGELSE
UNDER ORDNEDE
FORHOLD**

**DANMARK BØR STØTTE
SOCIOØKONOMISKE REFORMER I
AFRIKA MED DET SIGTE AT SKABE
FLERE ANSTÆNDIGE JOBS. DANMARK
KAN VÆRE MED TIL AT STYRKE
UDDANNELSEN AF UNGE, SOM ØNSKER
AT STARTE EGEN VIRKSOMHED.**

HVAD ER PROBLEMET?

Manglen på jobs bunder i høj grad i vanskelighederne ved at starte og drive virksomhed i Afrika. Denne kobling er endnu mere tydelig, når det gælder formelle og anstændige jobs. Blandt udfordringerne for virksomhederne er høje toldsatser, tekniske handelshindringer, en utilstrækkelig offentlig infrastruktur og høje transportomkostninger, der begrænser international og regional handel.

De lovgivningsmæssige rammer er ofte utilstrækkelige, eksisterende love håndhæves ikke i tilstrækkelig grad, bureaukrati flourerer, og korruption er normen i mange lande. Små og mellemstore virksomheder vil ofte søge at undgå at blive formelt registreret på grund af tungt bureaukrati og relativt høje skatter.

Mange entreprenører har svært ved at sikre den finansiering, de har brug for, hvad end det er lån, startkapital eller investeringer. Dette hæmmer virksomheders produktivitet og konkurrenceevne og dermed også deres mulighed for at skabe jobs.

HVAD SKAL DER TIL FOR AT FORBEDRE SITUATIONEN?

Jobskabelse er vigtig, hvis anstrengelserne relateret til erhvervsuddannelse skal matches af anstændige jobs. Det er af altafgørende betydning, at bestræbelserne for at sikre et passende udbud af erhvervsfaglig og teknisk

uddannelse fører til, at unge bliver bedre rustet til at påtage sig et job. Det samme gælder indsatsen for at etablere lærepladser, praktikpladser, sidemandsoplæring og andre former for praktisk oplæring. Erhvervsuddannelsen bør også sikre, at de studerende bliver bevidste om deres rettigheder ift. anstændige arbejdsforhold. Der bør være fokus på de sektorer, hvor beskæftigelseseffekten er størst. Landbrugssektoren beskæftiger hovedparten af Afrikas arbejdsstyrke. Introduktionen af nye kvalifikationer og metoder inden for landbruget kan føre til flere produktive jobs. Et løft til fødevareindustrien i Afrika vil også generere flere anstændige jobs og tilføje værdi til landbrugsproduktion og bidrage til at øge indtægterne.

Fremstillings- og servicesektoren er underudviklet i mange afrikanske lande og kan også være en kilde til nye jobs. Målet bør være, at konkurrencedygtige lokale produkter af høj kvalitet er tilgængelige på hjemmemarkedene.

Kun omkring 24% af Afrikas befolkning har adgang til internettet via bredbånd. En yderligere udbygning af den digitale infrastruktur kan være med til at øge produktiviteten i virksomheder og landbruget og skabe jobs inden for virksomheder, der tilbyder digitale tjenesteydelser.

HVAD KAN DANMARK GØRE?

Gør jobskabelse lettere i det socioøkonomiske miljø

Danmark bør støtte afrikanske partnere i at finde innovative måder til i højere grad at fremme mulighederne for virksomheders vækst og formalisering og dermed bidrage til jobskabelse. En grundpille i indsætserne bør være virksomhedsudvikling, herunder bedre rammer for at starte og drive virksomhed. Dette arbejde inkluderer at adressere barrierer som eks. bureaukrati, handelsrelaterede toldsatser, skat, offentlig infrastruktur, transportomkostninger og adgang til markeder.

Nationale reformer med afsæt i regeringernes dialog med arbejdsmarkedets parter kan føre til flere jobs med anstændige ansættelses- og arbejdsforhold. I dette arbejde bør der fokuseres på sektorer med et potentiale for mange nye jobs. Et konkret initiativ kan være indførelsen af sociale klausuler i offentlige kontrakter, der forpligter leverandører til at benytte lokal, uddannet arbejdskraft eller tilbyde lærepladser. Betydningen af statslige institutioner og statsejede virksomheder bør ikke overses i forhold til kompetenceudvikling og jobskabelse. For eksempel er sundhedssektoren ofte en vigtig arbejdsgiver, som også har behov for personale med de rette kvalifikationer. Ofte er der her bedre muligheder for at tilbyde lærepladser.

Overholdelse af gældende lovgivning og efterlevelse af principper for god regeringsførelse er også nødvendig. Hertil hører bekæmpelse af korruption samt at øge gennemsigtighed og ansvarlighed. Introduktionen af digitale værktøjer kan have en stor betydning i denne reformproces.

Støt iværksætteri og innovation i kombination med kompetenceudvikling

Med henblik på at fremme antallet af selvstændige bør iværksætteri understøttes. Denne indsats bør ikke kun ses som et led i nationale reformer af de socioøkonomiske vilkår, men også som et led i erhvervsuddannelsen og kompetenceudvikling.

Adgang til finansielle services bør støttes, herunder adgangen til startkapital og lån på lempelige vilkår. Mange danske bistandsprogrammer arbejder allerede med virksomhedsinkubation og adgang til finansiering. Denne erfaring kan danne grundlag for projekter, der kan hjælpe studerende og nyuddannede, som er interesserede i at starte egen virksomhed. I særdeleshed bør Danmark fortsætte bestræbelserne på at skabe adgang til kapital, investeringer og lån til nystartede firmaer og andre ambitiøse virksomheder, som kan skabe jobs. At knytte bånd til det lokale erhvervsliv kan være med til at højne kvaliteten og effekten af støtten. Fokus på innovation kan være en vigtig del af de erhvervsuddannelserne og kan fremme vækst i jobskabelse i private virksomheder.

EN FOND FINANSIERER KORTVARIG FAGLIG OPKVALIFICERING OG HJÆLPER ARBEJDERE MED AT SKAFFE JOBS

Erhvervsfaglig og teknisk uddannelse, som reflekterer arbejdsmarkedets behov, er målet for diverse fonde for kompetenceudvikling i Ghana og andre lande i Afrika. I Ghana alene har en sådan fond sikret job til over 14.000 arbejdere samt uddannelse af over 118.000 mennesker.

Kompetenceudviklingsfonden i Ghana tilbyder finansiering af korte kurser med henblik på faglig opkvalificering af den nuværende arbejdsstyrke, både i den formelle og uformelle økonomi. Kurserne varer fra én til 12 uger afhængigt af kurssets art. Fonden favner bredt, hvad angår emner – fra basale praktiske færdigheder til introduktion af nye produktionslinjer eller nyt udstyr.

Fonden modtager ansøgninger fra en vifte af aktører. Tildelingen af støtte bliver besluttet af en tilskudskomité, som er sammensat af repræsentanter for den private sektor og regeringen.

Kompetenceudviklingsfonden i Ghana er et partnerskab mellem Ghanas regering, Verdens-banken og Udenrigsministeriet i Danmark.

MEDLEMMER AF TASKFORCEN

Jens Kvorning

Internationaliseringschef i SMVdanmark, medlem af Taskforce-formandskabet

Mads Bugge Madsen

Sekretariatsleder, Ulandssekretariatet, medlem af Taskforce-formandskabet

Marie Gad

Chef for global udvikling og bæredygtighed, DI, medlem af Taskforce-formandskabet

Irene Quist Mortensen

Senior CSR Business Partner, Arla

Jesper Nielsen

Leder af den internationale afdeling, 3F

Jonas Messerschmidt

Ungdomskonsulent, 3F

Jørgen Juul Rasmussen

Forbundsformand, Dansk El-Forbund

Neil Jacobsen

Direktør, EUC Nord

Nina Groes

Direktør, Divérs/Boss Ladies

Pia Yasuko Rask

Direktør for SafeWater, Grundfos

DIALOGPARTNERE

Dr. Donald Mmari

Daglig leder, Research on Poverty Alleviation, Tanzania

Elvis Ayeh

Ungdomsdelegat, Den Afrikanske Union

Morten Ryom

Ungdomsdelegat, Dansk Ungdoms Fællesråd

Nicklas Hakmann

Petersen

Ungdomsdelegat, Dansk Ungdoms Fællesråd

Phyllis Wakiaga

Direktør, Kenya Association of Manufacturers, Kenya

Rose Auma Omamo

Formand, Amalgamated Union of Kenyan Metal Workers, Kenya

Teferi Mequaninte

Direktør, Ethiopian Agricultural Transformation Agency, Ethiopia

Tom Lalampaa

Direktør, Northern Rangelands Trust, Kenya

Ulla Næsby

Direktør, Danida Fellowship Centre

JOBSKABELSE OG ERHVERVS- UDDANNELSE BEDRE JOBS GENNEM BEDRE KOMPETENCER TIL AFRIKAS UNGE

ANBEFALINGER FRA TASKFORCEN

JUNI 2021

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 København K

Tel: +45 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

um@um.dk

www.um.dk

Design: Kontrapunkt

Publikationen kan downloades via:

www.um.dk/da

Teksten kan citeres frit.

ISBN: 978-87-93760-59-2

www.um.dk/da